

คำวินิจฉัยของ นายผัน จันทรปาน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๖/๒๕๔๘

วันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๔๘

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคไทยพิทักษ์ไทย

ข้อเท็จจริงโดยสรุป

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคไทยพิทักษ์ไทย ตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๖ ซึ่งครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง ตามนัยมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ในวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคไทยพิทักษ์ไทยได้มีหนังสือแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคการเมือง จำนวน ๓ สาขา ดังนี้

๑) เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ แจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคลำดับที่ ๑ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๓๑/๑ หมู่ที่ ๒ ตำบลปากตะโก อำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๘ คน

๒) เมื่อวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ แจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคลำดับที่ ๒ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๓๓ หมู่ที่ ๑๕ ตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๑๐ คน

๓) เมื่อวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ แจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคลำดับที่ ๓ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๑๖/๑ หมู่ที่ ๕ ตำบลพระยืน อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๑๑ คน

ภายหลังที่ครบกำหนด ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคไทยพิทักษ์ไทยได้แจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคและรายงานการรับสมาชิกพรรค ดังนี้

๑) เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ แจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคลำดับที่ ๔ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๑๐๕ หมู่ที่ ๑๐ ตำบลวังชมภู อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๗ คน

๒) เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ สังกะเบียงสมาชิกพรรค (แบบ ท.พ. ๔) จำนวน ๗,๐๕๕ คน พร้อมใบสมัครสมาชิกพรรค

๓) เมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๔๗ แจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคลำดับที่ ๕ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๑๑๗/๒๕ หมู่ที่ ๑๒ ตำบลบางม่วง อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๑๐ คน

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบเอกสารหลักฐานการแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคดังกล่าวและทะเบียนสมาชิกพรรค (แบบ ท.พ. ๔) แล้วยังไม่ครบถ้วนถูกต้องจึงเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองใช้อำนาจตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติไทยพีทีทีไทยซึ่งแจ้งและจัดส่งเอกสารและเมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๗ นายทะเบียนพรรคการเมืองได้พิจารณารับรองการจัดตั้งสาขาพรรคไทยพีทีทีไทยแล้ว จำนวน ๓ สาขา ได้แก่ สาขาพรรคลำดับที่ ๒ จังหวัดกาญจนบุรี สาขาลำดับที่ ๓ จังหวัดขอนแก่น และสาขาลำดับที่ ๔ จังหวัดเพชรบูรณ์

สำหรับการจัดตั้งสาขาพรรคลำดับที่ ๑ จังหวัดชุมพร สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มอบให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพร ตรวจสอบข้อเท็จจริงการแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรค และได้รับรายงานว่าได้สอบปากคำผู้ที่ได้รับเลือกเป็นกรรมการสาขาและผู้ปรากฏชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมสาขาพรรคดังกล่าว จำนวน ๒๓ คน ได้แก่ นายศักดิ์ชัย บัวขาวเกาะ นายบุญยืน เกตุพิมล นางวิมลรัตน์ ยังชุ่ม นายนิรัตน์ กายสะอาด นายประเสริฐ สมทรง นายวิลาส บัวขาวเกาะ นายสถาพร แก้วสถิตย์ นายสุจิตร์ คงแก้ว นางสาวบุบผา โสรส นายจรูญ บางยี่ขัน นางสาววิรัต รักชื่อ นางเพ็ญศรี แซ่เตียว นางสุนันท์ ชื่อตรง นางสุนีย์ ตระหง่าน นางไสว ปลอดภัย นายประหัด แซ่เตียว นายอรุณ ปลอดภัย นายแดง ชื่อตรง นายสมบัติ พัฒนแก้ว นายชัช ปลอดภัย นายสุรศักดิ์ ชื่อตรง นายจวน ชนะ และนายยัง เกตุพิมล ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่าไม่ได้เข้าร่วมประชุม แต่ลายมือชื่อนั้นเป็นของตนเองเนื่องจากมีตัวแทนของพรรคให้ลงลายมือชื่อในภายหลัง โดยเฉพาะนายศักดิ์ชัย บัวขาวเกาะ นายบุญยืน เกตุพิมล นางวิมลรัตน์ ยังชุ่ม นายนิรัตน์ กายสะอาด นายประเสริฐ สมทรง นายวิลาส บัวขาวเกาะ นายสถาพร แก้วสถิตย์ นายสุจิตร์ คงแก้ว ผู้ที่ปรากฏชื่อที่ได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการสาขาพรรคไม่ทราบว่ามีตำแหน่งเป็นกรรมการสาขาพรรค และนายยัง เกตุพิมล เจ้าของบ้านซึ่งปรากฏในรายงานการประชุมว่าเป็นสถานที่ตั้งสาขาพรรค ให้ถ้อยคำที่ไม่อนุญาตให้ใช้บ้านเลขที่ดังกล่าวเป็นที่ตั้งสาขาพรรค การจัดตั้งสาขาพรรคจึงไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อบังคับพรรคไทยพีทีทีไทย พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๕๗

นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงได้พิจารณาไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคลำดับที่ ๑ จังหวัดชุมพร

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ กำหนดให้ภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไปซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ข้อเท็จจริง นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคไทยพิทักษ์ไทย เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๖ ครบกำหนด ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดทะเบียนการจัดตั้ง คือ ภายในวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ พรรคไทยพิทักษ์ไทยมีสาขาพรรคการเมืองเพียง ๓ สาขา คือ สาขาลำดับที่ ๒ จังหวัดกาญจนบุรี สาขาลำดับที่ ๓ จังหวัดขอนแก่น และสาขาลำดับที่ ๔ จังหวัดเพชรบูรณ์ เมื่อพรรคไทยพิทักษ์ไทยไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรคไทยพิทักษ์ไทย ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

ศาลรัฐธรรมนูญในคราวประชุม เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ มีมติให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๑๒ และให้รับไว้พิจารณาวินิจฉัยต่อไปด้วยคะแนนเสียงเอกฉันท์ พร้อมทั้งมีคำสั่งให้แจ้งผู้ร้องทราบ และส่งสำเนาคำร้องให้ผู้ถูกร้องทราบ เพื่อให้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รับหรือถือว่าได้รับหนังสือ

ผู้ถูกร้อง มีหนังสือแจ้ง ลงวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๗ สรุปได้ว่า ในการจัดประชุมสมาชิกพรรคเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคดังกล่าวในวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๔๗ ณ บ้านเลขที่ ๓๑/๑ หมู่ที่ ๒ ตำบลปากตะโก อำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร มีสมาชิกมาร่วมประชุมเพียงเล็กน้อยประมาณ ๑๐ คน เนื่องจากฝนตก บ้านสมาชิกอยู่ห่างไกล โดยมี นายบุญยืน ฯ นายนิรัตน์ ฯ นายยัง ฯ เข้าร่วมประชุมด้วย และรับว่าเป็นความบกพร่องของผู้ถูกร้อง นอกจากนี้ผู้ถูกร้อง ยังขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคไทยพิทักษ์ไทยตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ หนังสือแจ้งดังกล่าวจึงมิได้มีการกล่าวอ้างข้อเท็จจริงใด ๆ เพิ่มเติมนอกจากที่ปรากฏในการสอบสวนของคณะกรรมการเลือกตั้ง

ข้อกำหนด**พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑**

มาตรา ๒๕ “ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา”

มาตรา ๓๑ “คณะกรรมการสาขาพรรคการเมืองประกอบด้วย ประธานสาขาพรรคการเมือง รองประธานสาขาพรรคการเมือง เลขานุการสาขาพรรคการเมือง รองเลขานุการสาขาพรรคการเมือง เภรณุกสาขาพรรคการเมือง โฆษกสาขาพรรคการเมือง และกรรมการอื่นของสาขาพรรคการเมือง”

มาตรา ๖๕ “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง
- (๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน
- (๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕
- (๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง
- (๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๕ หรือ

มาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้วให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา”

ข้อบังคับพรรคไทยพิทักษ์ไทย พ.ศ. ๒๕๔๖

ข้อ ๕๕ แผนและกำหนดระยะเวลาในการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองในท้องที่ใดหรือเขตเลือกตั้งใดให้ขึ้นอยู่กับพิจารณาของคณะกรรมการบริหารพรรคเป็นผู้พิจารณาอนุมัติตามความประสงค์ของสมาชิกสามัญ ซึ่งมีภูมิลำเนาตามหลักฐานทะเบียนราษฎรอยู่ในท้องที่หรือในเขตเลือกตั้งนั้น ๆ โดยสาขาดังกล่าวต้องมีสมาชิกพรรคในท้องที่หรือเขตเลือกตั้งนั้น ๆ ไม่น้อยกว่าสามสิบคนขึ้นไป แต่ทั้งนี้ในวาระแรกต้องไม่น้อยกว่าภาคละหนึ่งสาขาภายในระยะเวลาที่กำหนดในกฎหมาย

ข้อ ๕๖ การจัดตั้งสาขาให้มีได้ไม่เกินเขตเลือกตั้งละหนึ่งสาขา ดังนี้

(๑) ให้สมาชิกผู้ริเริ่มจัดตั้งสาขารวบรวมสมาชิกพรรคจำนวนไม่น้อยกว่าสามสิบคนขึ้นไป โดยจัดทำทะเบียนสมาชิกไว้

(๒) ให้ผู้แทนสมาชิกผู้ริเริ่มจัดตั้งสาขาในท้องที่หรือเขตเลือกตั้งนั้น ๆ ยื่นแสดงความจำนงเพื่อขอจัดตั้งสาขาต่อสำนักงานใหญ่พรรคเพื่อให้คณะกรรมการบริหารพรรคพิจารณาอนุมัติโดยจัดส่งบัญชีรายชื่อตาม (๑) ไปด้วย

ข้อ ๕๗ เมื่อคณะกรรมการบริหารพรรคได้อนุมัติให้ท้องที่ใดจัดตั้งสาขาพรรคได้ให้มีหนังสือแจ้งต่อตัวแทนของสาขาพรรคนั้น เพื่อดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคเป็นครั้งแรกภายในหกสิบวันและเมื่อสาขาพรรคได้ประชุมสมาชิกพรรคเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคแล้วให้แจ้งสำนักงานใหญ่พรรคทราบ เพื่อให้หัวหน้าพรรคแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในสิบห้าวันเพื่อดำเนินการตามกฎหมายต่อไป การประชุมสาขาดังกล่าวต้องมีสมาชิกพรรคในสาขาพรรคนั้นเข้าประชุมไม่น้อยกว่าสามสิบคนขึ้นไป

ประเด็นการวินิจฉัย

มีกรณีพรรคไทยพิทักษ์ไทย ไม่ได้ดำเนินการตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ อันเป็นเหตุให้ยุบพรรค หรือไม่

ข้อพิจารณาและคำวินิจฉัย

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า ภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง ต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคภาคละหนึ่งสาขา

พรรคไทยพิทักษ์ไทย ผู้ถูกร้องได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรค เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๖ ครบกำหนด ๑๘๐ วัน ในวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ข้อเท็จจริงฟังได้เป็นข้อยุติว่า ผู้ถูกร้องมีสาขาพรรคเพียง ๓ สาขา คือ สาขาพรรคจังหวัดกาญจนบุรี (ภาคกลาง) สาขาพรรคจังหวัดขอนแก่น (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) และสาขาพรรคจังหวัดเพชรบูรณ์ (ภาคเหนือ) พรรคไทยพิทักษ์ไทยมิได้ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ จึงมีกรณีเป็นเหตุให้ยุบพรรคได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ต้องตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง

จึงอาศัยอำนาจตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ให้ยุบพรรคไทยพิทักษ์ไทย

นายพัน จันทรปาน
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ